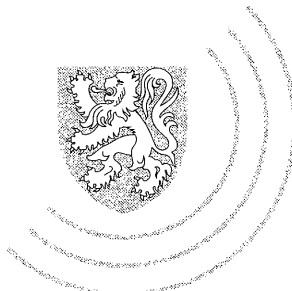

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

23 december 1997

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Marc Olivier c.s. –

houdende erkenning van de burgerlijke familiewapens

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur en Sport
uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Louis Bril.

Vaste leden : de heren Jan Béghin, Joachim Coens, Hugo Marsoul, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Louis Bril, Jozef Browaeys, Marino Keulen ;

mevrouw Kathy Lindekens, de heer Michiel Vandenbusche, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh ;

de heren Frank Creyelman, Emiel Verrijken ;

mevrouw Nelly Maes ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

de heren Eddy Schuermans, Walter Vandenbossche, Gilbert Vanleenhove, Marc Van Peel, Hugo Van Rompaey ;

de heren Freddy Feytons, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heer Dirk Van Mechelen ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke, Tuur Van Wallendael ;

de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Geysels.

Zie :

740 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Marc Olivier	4
II. Artikelsgewijze bespreking en stemming	5
III. Stemming over het geheel	6
Tekst aangenomen door de Commissie	7
Bijlage	9

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur en Sport besprak op 27 november 1997 het voorstel van decreet houdende erkenning van de burgerlijke familiewapens. Voorafgaand aan de bespreking werd op dezelfde datum een hoorzitting georganiseerd met mevrouw Lieve Viaene-Awouters, voorzitter, en de heer Luc Duerloo, lid van de Vlaamse Heraldische Raad.

I. Toelichting door de heer Marc Olivier

De heer Marc Olivier deelt mee dat het initiatief voor het voorliggend voorstel van decreet werd genomen op aansturen van heel wat mensen die betreurden dat het decretale kader ontbrak voor de erkenning van burgerlijke familiewapens, in tegenstelling tot de ons omringende landen. De zeer goed werkende Vlaamse Heraldische Raad en de Vereniging voor Familiekunde hebben op een doeltreffende manier geholpen bij het opstellen van de teksten, waardoor een coherent geheel ontstond. Hier en daar moet nog iets worden bijgeschaafd om de tekst duidelijker te maken. Hiervoor werden nog een aantal amendementen ingediend.

Het voorstel van decreet regelt het recht om een wapen te voeren. Dit kan een oud wapen zijn, of een nieuw wapen. Dit decreet regelt echter niet het verlenen van adellijke titels. Dit is een bevoegdheid van de federale regering. Het voorstel van decreet sluit aan op het decreet van 28 januari 1977, later vervangen door het decreet van 21 december 1994, houdende vaststelling van het wapen en de vlag van de provincies en gemeenten, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 4 april 1995.

Met dit voorstel van decreet kunnen op een deskundige manier nieuwe wapens worden erkend. Bovendien zal de onzekerheid met betrekking tot het rechtmatig voeren van bestaande wapens eindelijk worden weggewerkt. Belangrijk is ook dat duidelijkheid wordt geschapen inzake de vererving. Voor de oude wapens verliep de vererving dikwijls in de mannelijke lijn. Momenteel moet echter ook een vrouwelijke vererving in aanmerking worden genomen. De voorgestelde regeling kost aan de overheid niets. De aanvrager betaalt volledig de administratieve kosten van de erkenning.

De heer Marc Olivier deelt mee dat in artikel 1 duidelijk wordt gezegd dat deze regeling een Vlaamse bevoegdheid betreft. In artikel 2 volgt dan een omschrijving van een familiewapen dat wordt gedefinieerd als het heraldische onderschei-

dingsteken van een familie die niet tot de adel behoort.

Zoals reeds in de inleiding werd gezegd, berust het onderscheid tussen oude en nieuwe wapens op het traditionele heraldische rechtsprincipe dat een familie of instelling die een wapen gedurende ten minste honderd jaar op rechtmatige wijze in het openbaar en zonder tegenspraak voert, een onaanvechtbaar recht op dat wapen verwerft. De bij besluit van de Vlaamse regering van 11 april 1984 opgerichte Vlaamse Heraldische Raad verleent advies inzake de erkenning, en stelt de reglementering op waaraan de wapens moeten beantwoorden.

Artikel 3 regelt de erkenning van de oude wapens. Privé-personen of instellingen die tot de Vlaamse Gemeenschap behoren, kunnen de erkenning vragen van hun oude wapen. De erkenning en de ermee gepaard gaande registratie en bekendmaking bieden een wettelijke bescherming van het oude burgerlijk wapen. Dat geldt uiteraard voor de aanvrager zelf, maar ook voor de personen die het wapen volgens de heraldische traditie van hem of haar erven. De heraldische traditie huldigt terzake het beginsel van de vererving door alle kinderen die in rechtstreekse mannelijke lijn uit een huwelijk zijn geboren. In afwijkende gevallen moet – per geval – naar billijkheid worden geoordeeld overeenkomstig de heraldische traditie en met oog voor de evolutie van het burgerlijk recht. Daar staat de Vlaamse Heraldische Raad borg voor.

Artikel 4 regelt de manier waarop een nieuw wapen kan worden verleend. Nieuwe wapens kunnen op aanvraag van de belanghebbende door de Vlaamse regering worden verleend. In dat geval moet de keuze van het wapen door de aanvrager worden gemotiveerd.

Volgens artikel 5 staat het iedereen vrij een eigen wapen te kiezen, maar enkel heraldisch verantwoorde wapens worden erkend. Artikel 6 regelt de registratie en bekendmaking.

Artikel 7 stelt de basisbeginselen voor de erkenningsprocedure vast. Wat niet via dit decreet wordt geregeld, zal door middel van uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse regering worden vastgesteld.

Artikel 8 bepaalt dat aan de erkenning of verlening van een wapen geen voorrechten of voordelen worden verbonden. Het enige voordeel waarover men door de erkenning of de verlening beschikt, is dat men zekerheid heeft ten aanzien van de gemeenschap, omtrent het voeren van een wapen.

Artikel 9 bepaalt de strafmaat voor inbreuken. Men heeft zich laten inspireren door andere decreten zoals het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, en door het decreet van 17 november 1982 tot bescherming van het roerend cultureel patrimonium.

Artikel 10 voorziet in een vereenvoudigde procedure voor het erkennen van wapens die werden geregistreerd door het Heraldisch College van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Uit dit artikel blijkt de waardering voor het werk van deze vereniging op het gebied van de familiegeschiedenis en de heraldiek.

De heer Marc Olivier wenst de Vlaamse Heraldische Raad te bedanken. Deze heeft met bijzonder veel zorg meegewerkt aan het totstandkomen van het decreet. Er werd lang en goed gewerkt aan een zeer technische materie, waardoor een stuk geschiedenis in een decreet wordt omgezet.

II. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Opschrift

In een amendement (Stuk 740 (1996 – 1997) Nr. 2) stelt de heer Marc Olivier voor, om het opschrift te vervangen door : *"Voorstel van decreet houdende vaststelling van het wapen van privé-personen en instellingen"*.

Met dit amendement wil de heer Marc Olivier tegemoetkomen aan het advies van de Vlaamse Heraldische Raad. Hij verduidelijkt dat het de bedoeling is dat het element instellingen duidelijk naar voren komt in de titel. Deze zou dan ook beter als volgt luiden : voorstel van decreet houdende vaststelling van het wapen van privé-persoon en instellingen.

De heer Louis Bril stelt als historicus vast, dat men op het einde van de twintigste eeuw toch een beetje sceptisch staat tegenover familiewapens en dat men ze een beetje pedant vindt. Nu is het schrift algemeen verspreid, maar in het verleden boden familie- en gemeentewapens vaak de mogelijkheid om bepaalde historische feiten in hun juiste context te plaatsen. Op historisch vlak is de heraldiek als bewijs van de familiegebondenheid bijzonder nuttig. Ze helpen om een inzicht te krijgen in bepaalde historische feiten. In de toekomst zal dit veel minder het geval zijn.

Ter stemming voorgelegd wordt het amendement unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 1

Op dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 1 wordt unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 2

In een eerste amendement A (Stuk 740/2) stelt de heer Marc Olivier voor, om in 3°, op de tweede regel, het woord "gedurende" te schrappen en op de laatste regel, na de woorden "honderd jaar", het woord "*geleden*" in te voegen.

In een tweede amendement B (Stuk 740/2) stelt de heer Marc Olivier voor, om in 4°, op de tweede regel het woord "gedurende" te schrappen.

In een derde amendement C (Stuk 740/2) stelt de heer Marc Olivier voor, om in 6°, op de eerste regel na het woord "erkende", de woorden "*en verleende*" in te voegen.

Met deze amendementen wil de indiener tegemoetkomen aan het advies van de Vlaamse Heraldische Raad. Het is de bedoeling dat een wapen minstens honderd jaar oud is, en dat het publiekelijk werd gevoerd. Wat de lijst betreft, bedoeld in punt 6°, moet het gaan om erkende en verleende wapens.

De amendementen A, B en C, en het aldus geamendeerde artikel 2 worden unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikelen 3 tot en met 5

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt, ze worden unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 6

In een amendement (Stuk 740/2) stelt de heer Marc Olivier voor om in § 4, op de derde regel het woord "*, vaststelling*" te schrappen, om tegemoet

te komen aan het advies van de Vlaamse Heraldische Raad.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 6 worden unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikelen 7 en 8

Bij de artikelen 7 en 8 worden geen opmerkingen gemaakt. Ze worden unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 9

De heer Marino Keulen meent dat het opleggen van een gevangenisstraf wat buitensporig is voor het onrechtmatig voeren van erkende of verleende wapens. Hij stelt voor om de gevangenisstraf uit het artikel te schrappen.

De heer Marc Olivier wijst op de analogie met misdrijven inzake het cultureel patrimonium en misdrijven inzake de bescherming van monumenten, landschappen en dorpsgezichten, waar eveneens strafmaten zijn opgenomen.

Mevrouw Mieke Van Hecke meent dat in deze materie bijna nooit een gevangenisstraf zal worden opgelegd. Men kan volstaan met het opleggen van geldboetes.

Verschillende leden sluiten zich aan bij deze stelling.

Door de heren Marino Keulen, Marc Olivier, Louis Bril, Joachim Coens, mevrouw Mieke Van Hecke en mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, wordt een amendement ingediend (Stuk 740/2) om op de vijfde en zesde regel de woorden "een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en" te schrappen.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 9 worden unaniem aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 10

Op dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 10 wordt unaniem aangenomen met 11 stemmen.

3. Stemming over het geheel

Het voorstel van decreet houdende erkenning van de burgerlijke familiewapens wordt geamendeerd unaniem aangenomen met 11 stemmen.

De Verslaggever,

Mieke VAN HECKE

De Voorzitter,

Louis BRIL

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Voorstel van decreet houdende vaststelling van het wapen van privé-personen en instellingen

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° privé-personen : de natuurlijke personen die tot de Vlaamse Gemeenschap behoren en die aan de Vlaamse regering de erkenning vragen van het recht om een oud wapen te voeren of de verlening vragen van het recht om een nieuw wapen te voeren ;
- 2° instellingen :
 - a) de privaatrechtelijke rechtspersonen andere dan natuurlijke personen waarvan de zetel gevestigd is in het Vlaamse Gewest of waarvan de zetel gevestigd is in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, die wegens hun aard beschouwd moeten worden tot de Vlaamse Gemeenschap te behoren en die aan de Vlaamse regering de erkenning vragen van het recht om een oud wapen te voeren of de verlening vragen van het recht om een nieuw wapen te voeren ;
 - b) de privaot- of publiekrechtelijke Vlaamse onderwijsinstellingen ;
- 3° oud wapen : een heraldisch wapen waarvan kan worden bewezen dat het ten minste honderd jaar geleden publiekelijk werd gevoerd ;
- 4° nieuw wapen : een heraldisch wapen waarvan niet kan worden bewezen dat het gedurende ten minste honderd jaar publiekelijk werd gevoerd ;
- 5° de Raad : de Vlaamse Heraldische Raad ;

6° de lijst : de lijst van erkende en verleende wapens zoals opgesteld en bijgehouden door de Vlaamse regering.

HOOFDSTUK II

Bijzondere bepalingen

AFDELING I

Oude wapens

Artikel 3

§ 1. Op aanvraag van een belanghebbende privé-persoon of instelling kan de Vlaamse regering, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, het recht erkennen om een oud wapen te voeren.

§ 2. De belanghebbende privé-persoon of instelling moet het bewijs leveren dat het betrokken wapen ten minste honderd jaar voor de datum van zijn aanvraag door één of meer van zijn voorouders in rechtstreekse mannelijke lijn, respectievelijk door de instelling of haar rechtsvoorgangers publiekelijk werd gevoerd.

§ 3. Het recht om een erkend oud wapen te voeren wordt vererfd volgens de heraldische gebruiken.

§ 4. De erkenning door de Vlaamse regering van het recht om een oud wapen te voeren doet geen afbreuk aan de rechten die derden eveneens ten opzichte van het betrokken wapen zouden kunnen laten gelden.

AFDELING II

Nieuwe wapens

Artikel 4

§ 1. De Vlaamse regering kan, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, op eigen initiatief een privé-persoon of een instelling het recht verlenen om een nieuw wapen te voeren.

§ 2. Op aanvraag van een belanghebbende privé-persoon of instelling kan de Vlaamse regering, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, het recht verlenen om een nieuw wapen te voeren.

§ 3. De in § 1 en § 2 bedoelde verleningen bepalen de vorm van het nieuwe wapen. Bij verleningen aan privé-personen worden ook de lijst van personen die het recht hebben om het wapen te voeren en de wijze van vererving, eventueel in de vrouwelijke lijn, bepaald.

§ 4. De in § 1 en § 2 bedoelde nieuwe wapens moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

- 1° ze moeten heraldisch verantwoord zijn ;
- 2° het mogen geen wapens zijn die al toebehooren aan andere privé-personen of instellingen ;
- 3° de buitenversierselen van het wapen mogen geen gouden helmkroon, rangkroon, banieren, wapenmantel of wapenkreet bevatten.

HOOFDSTUK III

Gemeenschappelijke bepalingen

Artikel 5

Om voor de erkenning of verlening in aanmerking te komen moeten de wapens in overeenstemming zijn met de reglementering vastgelegd door de Raad.

Artikel 6

§ 1. De erkenning van een oud wapen zoals vermeld in artikel 3 en de verlening van een nieuw wapen zoals vermeld in artikel 4 moeten worden ingeschreven in de lijst van erkende en verleende wapens.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, de wijze waarop de inschrijving wordt vastgesteld en bijgehouden.

§ 3. De in § 1 vermelde erkenningen en verleningen worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

§ 4. De Vlaamse regering bepaalt, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, de wijze waarop de erkenning of verlening wordt gewijzigd, opgeheven of ingetrokken.

Artikel 7

§ 1. De Vlaamse regering bepaalt, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, de wijze waarop de aanvragen worden ingediend, en welke bijkomende documenten eventueel nog bij de aanvraag moeten worden gevoegd.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de vergoeding voor de administratieve kosten voor de erkenning of verlening en de inschrijving ervan in de lijst.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt de wijze waarop afschriften en uittreksels uit de lijst worden afgegeven en de vergoeding die ervoor wordt aangerekend.

Artikel 8

Aan de erkenning of verlening van een wapen zijn geen andere voordelen of voorrechten verbonden dan het recht om het wapen te voeren.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Artikel 9

Onverminderd de toepassing van de straffen die in het Strafwetboek of in andere wetten of decreten zijn opgenomen, wordt de persoon die onrechtmatig een erkend of verleend wapen voert, gestraft met een geldboete van ten minste honderd en ten hoogste vijftigduizend frank.

Artikel 10

De Vlaamse regering kan, nadat ze de Raad heeft geraadpleegd, burgerlijke wapens die geregistreerd werden door het Heraldisch College van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, op individuele aanvraag van de belanghebbende privé-personen en als ze overeenstemmen met de bepalingen van dit decreet, erkennen binnen twee jaar na de inwerkingtreding van dit decreet.

BIJLAGE

Verslag van de hoorzitting van 27 november 1997 in de Commissie voor Cultuur en Sport,
met mevrouw Lieve Viaene-Awouters, voorzitter, en de heer Luc Duerloo,
lid van de Vlaamse Heraldische Raad, in het kader van de bespreking van het voorstel van decreet
van de heer Marc Olivier c.s., houdende erkenning van de burgerlijke familiewapens.

Verslag van de hoorzitting van 27 november 1997 in de Commissie voor Cultuur en Sport, met mevrouw Lieve Viaene-Awouters, voorzitter, en de heer Luc Duerloo, lid van de Vlaamse Heraldische Raad, in het kader van de bespreking van het voorstel van decreet van de heer Marc Olivier c.s., houdende erkenning van de burgerlijke familiewapens.

De heer Luc Duerloo : Dames en heren, de voorliggende tekst kadert in het gegeven dat de heraldische materie sinds 1977 een Vlaamse bevoegdheid is. Aanvankelijk betrof dit alleen gemeentewapens. Om advies te verlenen aan de minister van Cultuur voor het uitvaardigen van ministeriële besluiten ter bekrachtiging van de gemeentewapens, werd een Vlaamse Heraldische Raad opgericht. Deze raad heeft nog andere namen gehad, maar dat doet weinig terzake.

De Vlaamse Heraldische Raad heeft vastgesteld dat niet alleen de gemeenten belangstelling tonen voor heraldiek. We krijgen regelmatig vragen van zowel particulieren als bedrijven voor een heraldische dienstverlening. Deze vragen komen er naar analogie met bestaande instellingen in het buitenland, die familie-, bedrijfs- en instellingswapens registreren. Met name in Engeland, Schotland, Canada, Zuid-Afrika en Ierland werken zulke bureaus met een opvallend succes, want daar is er veel belangstelling voor de heraldiek.

De heer Olivier, die heraldische zaken erg ter harte neemt, heeft het idee naar voren gebracht om een decreet op te stellen waarbij ook familiewapens en instellingswapens kunnen worden geregistreerd en wettelijk beschermd door de Vlaamse regering.

Er zijn twee fundamentele categorieën, namelijk de historische wapens en de nieuwe wapens. Van historische wapens moet men kunnen aantonen dat ze ten minste honderd jaar geleden werden gebruikt, hetzij door de voorouders van de betrokkenen, hetzij door de voorzaten van een bepaalde instelling. Van nieuwe wapens kan men dit niet bewijzen. Het zou vooral gaan over nieuw ontworpen wapens. Vooral bij deze categorie spelen we in op het feit dat heraldiek een zeer belangrijk en interessant middel is ter identificatie van individuen en groepen. In onze maatschappij is hier veel vraag naar.

We mogen de zaak niet zien als een spelletje van enkele ijdele lieden. Uit de correspondentie die we krijgen, blijkt dat heel wat mensen graag een dergelijk identificatieteken zouden hebben. Er is een heel reële vraag, die niets te maken heeft met ijdelheid, vanitas of wat dan ook. In vergelijking met

het buitenland zou de operatie in principe moeten kunnen gebeuren zonder budgettaire consequenties. De betrokkenen moeten uiteraard een recht betalen voor de bescherming die ze krijgen. Dat recht moet zo worden bepaald dat het de kosten kan dekken voor de hele operatie.

Dat zijn de grote lijnen achter de tekst. We hebben ruim de mogelijkheid gehad om onze ideeën over de tekst van de heer Olivier naar voren te brengen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik zou graag hebben dat mij in een notendop wordt uitgelegd wanneer men van een wapen mag spreken en wat de betekenis is van heraldisch verantwoorde wapens.

De heer Luc Duerloo : Wapens zijn relatief oud. De eerste heraldische wapens komen voor in de hoge middeleeuwen. Een aantal families kunnen aantonen dat zij over een wapen beschikken uit deze periode. De wapens maken dus deel uit van ons historisch patrimonium.

Traditioneel worden de wapens vererfd van de vaders op de zonen. De dochters erven wel het wapen van hun vaders, maar kunnen het niet verder doorgeven. Net als een familienaam zijn de wapens een uitdrukking van familiale verbondenheid. De betekenis die individuen aan de wapens geven, kan volgens mij worden gevonden in deze verbondenheid, maar ook in de continuïteit. Dit geldt zowel voor historische wapens als voor nieuwe wapens. De nieuwe families zullen hun verbondenheid uiten via hun nieuwe wapens.

Voor het achterhalen van de betekenis van een heraldisch wapen, moet rekening worden gehouden met elementaire regels, onder meer over kleurencombinaties en over het maken van voorstellingen. De regels werden bedacht in de Middeleeuwen. Wij passen ze nog steeds toe omdat ze zeer goede grafische resultaten geven. Zo is er de regel dat lichte voorstellingen op een donkere achtergrond moeten worden geplaatst. Dit is een erg elementaire regel, die zowat altijd wordt gebruikt in de grafiek, zonder dat men zich er echt van bewust is. Er bestaan ook bepaalde voorstellingsmethodes. Zo wordt de Vlaamse Leeuw niet voorgesteld aan de hand van het beeld van een leeuw uit de diertuin. Ook voor de voorstellingen bestaan grafische normen.

Heraldiek zou men best kunnen vergelijken met een taal. Het is ook een manier om beelden over te brengen. Die beelden zullen steeds een identiteitsgevoel uitdrukken. Dit kan de identiteit zijn van

een groep, een persoon of een familie. Volgens mij zijn de mensen hier al altijd mee bezig geweest.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer Duerloo, de heraldische wapens kunnen dus worden vergeleken met hedendaagse logo's. Ik dacht echter dat het verwerven van nieuwe wapens door huwelijk resulteerde in een samensmelting van de wapens, waardoor er nieuwe wapens ontstaan waarin na verloop van tijd een stamboom kan worden gelezen. Klopt dit ?

De heer Luc Duerloo : Dat is inderdaad mogelijk. Ik wil wel waarschuwen tegen overdrijving, want indien elke generatie van deze mogelijkheid gebruik zou maken, dan zou het wapen al snel onduidelijk worden.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het is dus niet zo dat de evolutie van de beeltenis van de wapens een traditie is. De mannen geven hun wapens dus door aan hun zonen, en die wapens blijven onveranderd ?

De heer Luc Duerloo : Dit klopt niet helemaal. Er bestaat een techniek waarbij men wapens in vrouwelijke lijn combineert met een wapen in de mannelijke lijn. Op die manier kan men afficheren wie iemands vader en moeder waren. Het wapen wordt dan in vier vakjes verdeeld waarbij het vaderlijk en moederlijk wapen elk tweemaal voorkomen. Dat mag natuurlijk niet leiden tot het samenpersen van 36 verschillende wapens in een schild. Dat zou grafisch de redelijkheid overschrijden.

Goed gemaakte heraldiek is trouwens een grafisch exportprodukt. Ten aanzien van het buitenland kan men op die manier bewijzen dat men grafisch iets goeds op poten kan zetten.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Wanneer is een nieuw wapen heraldisch verantwoord ?

De heer Luc Duerloo : Ten eerste moeten de elementaire regels worden gevolgd. Ten tweede moet het wapen op een zinnige manier worden samengesteld. De wapenfiguren worden niet willekeurig gekozen. Het gaat om het identificeren van een individu, familie of groep en het wapen moet iets vertellen over de betrokkenen. Er bestaat een hele traditie van heraldische symboliek, associaties, woordspelletjes enzovoort. De mensen moeten een verantwoorde keuze maken en ze moeten daarin worden begeleid.

De heer Marc Olivier : Het woord logo is hier gevallen, maar men mag een wapen niet met een

logo verwarren. Ik neem het voorbeeld van de Vlaamse Leeuw : het officiële wapenschild is heraldisch verantwoord, enkel de leeuw als logo is dat niet. Dat onderscheid moet worden gemaakt.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mogen er geen buitenversierselen worden aangebracht omdat dit is voorbehouden aan bepaalde wapens ?

De heer Luc Duerloo : Het gaat daarbij om specifiek adellijke buitenversierselen. Dat is het terrein van de federale overheid, waarop we ons niet mogen begeven. We hebben nadrukkelijk de specifiek adellijke elementen in wapens opgesomd om discussies te vermijden.

De heer Marino Keulen : U zegt dat sommige mensen in het gebruik van heraldische wapens een versterking van het wij-gevoel of van de stam vinden. Maar waarom is het belangrijk om als Vlaams Parlement hierover wetgeving te creëren ?

Mensen die hiertegen een overtreding begaan, zullen worden gestraft conform straffen uit het Strafwetboek. Het gaat dan om een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden of een geldboete van tenminste 100 frank en ten hoogste 50.000 frank. Is het niet belangrijker om ons bezig te houden met de Dutrouxs en andere misdadigers ?

De heer Luc Duerloo : Er is een duidelijke vraag naar wetgeving. Mensen die op het terrein van de genealogie werken, vinden een voorouder uit bijvoorbeeld het begin van de 17de eeuw die een wapen heeft. Ze willen dat wapen opnieuw invoeren, maar vragen daar ook een validering en verankering van. Ze kunnen dat wapen natuurlijk als briefhoofd en dergelijke gebruiken en niemand zal hen dat beletten.

De mensen vragen echter meer. Ze willen een officiële erkenning van hun wapen. Zulke tekens hebben maar waarde als er een zekere exclusiviteit is. Een privé-instelling biedt geen bescherming tegen usurpatie, alleen de overheid kan die bescherming bieden.

Of daar zware straffen aan moeten worden verbonden, laat ik aan u over. Er moet echter wel een sanctie worden ingebouwd tegen misbruik van wapens van anderen.

In België werd in de jaren vijftig een proces gevoerd over het misbruik van een wapen in het Gentse. Het ging over een gemeentewapen. Door gaans gaat het in zulke gevallen over bedrieglijk opzet. Ik denk niet dat om het even wie zich bezig

zal houden met iedereen te vragen of hij zijn wapen niet ten onrechte gebruikt. Natuurlijk, als het wapen wordt gebruikt omwille van commerciële doeleinden of om een bepaald imago of bepaalde indruk te creëren, dan moet er volgens mij bij dergelijke misbruiken in een straf worden voorzien.

De heer Marino Keulen : Hoe is dat in het buitenland geregeld, bijvoorbeeld in Nederland of in Frankrijk ? Bestaat daar een wetgeving of is dit een vrijblijvende zaak ?

De heer Luc Duerloo : In Frankrijk situeert een en ander zich in de vrijblijvende sfeer en er zijn dan ook verschrikkelijk veel misbruiken. In Nederland kent men een sterke traditie van familiewapens, veel sterker dan bij ons. Er zijn een aantal instellingen die wapens registreren, maar er bestaat geen systeem van wettelijke bescherming.

De heer Marino Keulen : Hoe is de situatie in Groot-Brittannië ?

De heer Luc Duerloo : In Engeland verleent het College of Arms die wapens. In Schotland heeft men de Lord Lions Office. Ook Ierland en Canada hebben zo'n bureau. Dit zijn officiële instanties die een wapen verlenen of registreren en daar wettelijke bescherming aan koppelen.

De heer Marino Keulen : Weet u hoe de situatie in Wallonië is ?

De heer Luc Duerloo : Daar kijkt men met spanning uit naar wat Vlaanderen doet. Op het vlak van gemeentewapens staat men in Wallonië nog lang niet waar wij staan. In Vlaanderen heeft elke gemeente een wapen. In Wallonië zit men nog met enorme problemen. Sommige steden maken grote problemen over hun historische wapens.

De heer Joachim Coens : Als de erkenning van een wapen wordt voorgelegd, moet die in overeenstemming zijn met de reglementering van de Raad. Dat staat niet zo gedetailleerd in het decreet. Wat staat er precies in die reglementering ? Zijn er verschillende regels voor oude en voor nieuwe wapens ? Bestaat er enige continuïteit ? Zijn de nieuwe regels gebaseerd op de oude ? Is er een trendbreuk ? Streeft men een historische continuïteit na ? Is die anders voor privé-personen dan voor instellingen ? Welke reglementen gelden daar ? Bestaan daar brochures over ? Hoe gedetailleerd is dat ? Staat daarin beschreven welk symbool kan en welk niet ? Is er een richtsnoer ? Wordt daar een gesprek over gevoerd ? Vallen de

gemeenten nog onder een aparte regeling ? Hoe zit het met fusiegemeenten ?

De heer Luc Duerloo : De discussie tot dusver ging over de problematiek van historische continuïteit. Ons idee voor die regelgeving is dat we absoluut geen afstand willen doen van de continuïteit, want we gaan ervan uit dat heraldiek deel uitmaakt van het patrimonium. Zeker voor oude wapens is het duidelijk dat we respect voor het verleden moeten betonen.

Voor de nieuwe wapens moet men wel genoeg creatieve ruimte laten. De leidraad is dat vanuit een respect voor het verleden een creatieve dialoog tot stand zou komen met het heden. Het lijkt me een nogal enge interpretatie om heel star te affirmeren dat er in de middeleeuwen geen bananen waren en dus niemand een banaan in zijn wapenschild kan voeren. Als de betrokkene zijn fortuin of carrière heeft gemaakt in die sector, moet zo een wapenschild kunnen.

De heer Joachim Coens : In artikel 5 staat duidelijk dat de erkenning gebeurt door de raad. Er is nog niet echt een reglementering.

De heer Luc Duerloo : We beginnen daar niet aan zolang de tekst ons in het ongewisse laat. Van zodra we van hieruit een signaal krijgen, beginnen we die reglementering op te stellen.

Mevrouw Lieve Viaene-Awouters : U had nog een vraag over de gemeentewapens. Na de fusie van de gemeenten in 1977 is er een apart decreet gemaakt. Toen werd trouwens deze Vlaamse Heraldische Raad opgericht, die de Subcommissie voor Heraldiek werd genoemd. De gemeenten werden verplicht een eigen wapen en vlag te voeren. De hele operatie is nu rond : alle huidige Vlaamse gemeenten hebben, op enkele uitzonderingen na, een eigen officieel wapen en officiële vlag. In essentie gaan die wapens terug op het verleden. Het zijn vaak dezelfde als de wapens van de vroegere steden met dezelfde naam. De gefusioneerde gemeenten voeren wapens die een samenstelling zijn van bestaande wapens of eventueel nieuwe wapens die beantwoorden aan de fundamentele wetten van de heraldiek.

De heer Joachim Coens : Er is dus waarschijnlijk een apart decreet voor de gemeenten. De instellingen die hier zijn beschreven sluiten dus de gemeenten uit.

Mevrouw Lieve Viaene-Awouters : Inderdaad. Het gaat hier om privé-instellingen zoals bijvoorbeeld scholen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik heb twee concrete vragen. We hebben in België een vrij ingewikkelde staatsstructuur. Er bestaat een Vlaamse Heraldische Raad en een raad in Wallonië. Verder is er nog een raad van de adel. In het Staatsblad van vorig jaar stond dat de leden van de communautaire heraldische raden geen deel mogen uitmaken van de raad van adel. Ik heb daar een paar bedenkingen bij. Wat is uw reactie daarop ? Men heeft in het federaal parlement geantwoord dat u een andere opdracht hebt. Toch denk ik dat, met de ervaringen vanuit de Vlaamse Heraldische Raad en de Waalse tegenhanger, het toch zinvol kan zijn om samen te zetelen.

Mijn tweede vraag is informatief. In het voorstel dat de aanleiding vormt voor deze hoorzitting, wordt het voorstel uit elkaar getrokken in twee delen, namelijk oude en nieuwe wapens. Bij oude wapens gaat men uit van de klassieke heraldische gebruiken, terwijl men voor nieuwe wapens een eigen regelgeving wil hanteren. De Vlaamse regering wordt gemachtigd heel wat initiatieven te nemen. Bij de oude wapens stoort me het mannelijke overwicht in de regelgeving.

Ik kan dit volkomen begrijpen. Vroeger was het nu eenmaal zo dat zelfs vrouwen die een wapen hadden verdiend, slechts in de maatschappij werden aanvaard als ze zich mannelijk kleedden zoals bijvoorbeeld Jeanne d'Arc. Daarom heb ik een aantal problemen met dit voorstel, vooral omdat we eigenlijk zouden moeten bevestigen dat een en ander alleen kan worden doorgevoerd als het gaat om een rechtstreekse mannelijke lijn. Alleen dan beroept men zich op oude heraldische gebruiken. Ik denk dat we die heraldische gebruiken een beetje moeten herdenken. Is dit mogelijk en hoe ?

Het doet me wel plezier dat men voor de nieuwe wapens een ander uitgangspunt heeft. Men vermeldt dat de wijze van vererving kan worden bepaald op een eigen manier. Maar ik blijf het moeilijk hebben dat het bij de oude wapens om een uitsluitend mannelijke bedoening gaat. Wat is uw reactie hierop ? Hebt u suggesties om dit op een andere manier aan te pakken ?

Mevrouw Lieve Viaene-Awouters : Wat uw eerste vraag betreft, geef ik graag het woord aan de heer Duerloo, die in een vorig leven nog lid is geweest van de Raad van Adel.

Wat uw tweede vraag betreft, wil ik erop wijzen dat er een historisch patrimonium is waarvan men niet kan afwijken. Niets belet echter dat we een aantal elementen inbouwen met betrekking tot vererving.

De heer Luc Duerloo : U stelt een vraag waarbij ik me een beetje ongemakkelijk voel, in die zin dat ik betrokken partij ben. Vroeger zaten in de niet-hervormde Raad van Adel zowel mensen uit de Frans-talige als uit de Vlaamse Heraldische Raad en anderen. Het was dus een gemengd gezelschap. Persoonlijk had ik de indruk dat dit heel veel voordelen bood. De redenen waarom dit plots niet meer mogelijk was, situeren zich op heel verschillende terreinen zodat het moeilijk is om daarop in te gaan.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Was het naar aanleiding van het indienen van dit decreet dat dit expliciet is opgenomen ?

De heer Luc Duerloo : Neen, men had ook geoordeeld dat men dit meer wilde concentreren puur op het verlenen van adellijke titels en wat minder op het heraldische aspect. Dit was een van de achterliggende ideeën. Maar misschien is men een beetje te radicaal geweest bij de hervorming. Ik had de indruk dat de federale Raad van Adel een overlegforum was. Dat zijn we nu wel kwijtgeraakt. Nu bestaat er informeel overleg, maar dat is niet hetzelfde.

Wat de nieuwe wapens betreft, hebben we vooral het voorbeeld van Canada gevolgd waardoor mannen en vrouwen op een gelijke basis kunnen deelnemen. Dat lijkt me een heel valabel standpunt. Inzake de oude wapens bestaat er een zekere pudeur. Het lijkt me een redelijk brutale en oneigenlijke manier om met het verleden om te springen, wanneer men inzake de wapentekens die minstens honderd jaren geleden zijn bedacht om te worden gebruikt en vererfd in mannelijke lijn, plotseling alles wil veranderen. Vanuit het respect voor het verleden en niet omwille van een soort koudwatervrees of uit mannelijk chauvinisme, vonden we dat er een onderscheid moest worden gemaakt.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Is het zo dat de aanvrager zelf kiest hoe hij de vererving wil ? Blijkbaar moet uitdrukkelijk worden gevraagd dat het ook in vrouwelijke lijn kan, zo niet gaat het automatisch in mannelijke lijn.

De heer Luc Duerloo : Aan het eind van de twintigste eeuw lijkt het me een normale praktijk dat we de mensen wijzen op die mogelijkheid. De tijd

dat we dit stomweg onder het tapijt veegden, is voorbij.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Zijn er ook vrouwen die vroeger een familiewapen hebben gevoerd ? Als dit het geval is, gaat het dan ook in mannelijke lijn ?

De heer Luc Duerloo : Het is altijd zo geweest dat ook vrouwen het wapen van hun vader erfden. Ze werden daarvan nooit uitgesloten. Het wapen kon alleen niet zonder meer aan de kinderen worden doorgegeven, omdat wapens in essentie familiale symbolen zijn.

Men kan het vergelijken met een familienaam. De hele wetgeving over de familienaam staat momenteel ter discussie. Als die wetgeving fundamenteel wordt gewijzigd, dan zal dit gevolgen hebben voor de wapens, ook wanneer het oude wapens betreft. Wapens zijn immers doorgaans gekoppeld met de familienaam. Het is natuurlijk moeilijk om op de evolutie van het burgerlijk recht te anticiperen.

Wie als betrokkene geïnteresseerd is in een vererving langs vrouwelijke lijn, heeft er mijns inziens elk belang bij dat wapen snel te registreren en geen honderd jaar te wachten om het prestige te hebben van een oud wapen. Dan heb je immers honderd jaar vergeefs gewacht.

De heer Marino Keulen : Hoe kan men bewijzen dat een wapen gedurende lange tijd – bijvoorbeeld ten minste honderd jaar – werd gevoerd ?

De heer Luc Duerloo : Het meest voorkomende bewijsmiddel zijn zegels op documenten. Onze voorouders leefden immers in een schriftarme cultuur. In plaats van een handtekening te zetten, zegelden ze vaak hun stukken. Een zegel had toen trouwens een veel grotere bewijskracht dan een handtekening. Er zijn nog andere bewijsmiddelen zoals grafstenen, glasramen, serviezen en gegraveerde zilveren voorwerpen.

Gedurende ten minste honderd jaar een wapen voeren, betekent dat men voor vier generaties moet bewijzen dat iemand dat wapen heeft gebruikt. Men legt de lat op die manier onwaarschijnlijk hoog. We kunnen in dat geval geen historische wapens meer registreren. Dat is misschien wel een oplossing voor de wrijving die ik bij de vrouwen heb opgemerkt. Met historische categorie bedoelen we echter wapens die oud genoeg zijn om hun een zekere continuïteit en respectabiliteit toe te kennen. Onze bedoeling was dan ook om de

situatie van honderd jaar geleden als norm te hanteren.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : In de veronderstelling dat er nu een nieuw wapen komt, wordt dat dan na honderd jaar een oud wapen ?

De heer Luc Duerloo : Als er nu een nieuw wapen wordt geregistreerd, dan is het natuurlijk geregistreerd en is dat het einde daarvan. Maar als iemand vandaag een wapen bedenkt, dan kan die daar binnen honderd jaar op wijzen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : En dus dan verandert de regelgeving weer naargelang van de overerving. Ik denk een stukje verder.

De heer Luc Duerloo : Dat klopt, maar wat dat betreft zijn er twee mogelijke scenario's. Laat me even de historiek belichten. Een vroegere versie definieerde een oud wapen als een wapen dat was gebruikt voor 1794, in het Ancien Régime dus. Dat leek ons zeer onrechtvaardig. Het betekende immers dat iemand die het bestaan van een wapen in 1803 kan bewijzen geen oud wapen heeft. Het begrip anciënniteit leek ons dus rechtvaardiger gedefinieerd als we die anciënniteit lieten bewegen in de tijd. Als men een datum vastlegt, dan is men immers vrij onrechtvaardig voor degenen die toevallig tien of vijftien jaar later zitten. Het principe, als dit voorstel morgen wordt goedgekeurd, is het volgende : iemand die bewijst dat zijn voorvader in 1897 een wapen heeft gebruikt valt onder de noemer oude wapens.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Men moet dan toch kunnen bewijzen dat het wapen blijvend werd gevoerd, of volstaat het om binnen tien jaar een aanvraag te doen en te bewijzen dat het wapen meer dan honderd jaar geleden werd gevoerd.

De voorzitter : Dan wordt het inderdaad een oud wapen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Maar men blijft het probleem van die vererving dan toch meeslepen. Als men hier binnen 200 jaar zit en er zou niets zijn veranderd aan dit decreet, dan wil dat het volgende zeggen : als ik nu een wapen indien, dan mogen alleen mijn zoons dit binnen 200 jaar dragen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dat blijft een nieuw wapen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Permanent ?
Dat kan dus nooit een oud wapen worden, ook niet binnen honderd jaar ?

Mevrouw Mieke Van Hecke : Neen, want dan zou u tussendoor uw overerving veranderen. Dan zou u zijn begonnen met een vrouwelijke overerving, en binnen honderd jaar zou het niet meer via vrouwelijke lijn kunnen worden vererfd. Dat kan niet.

De heer Luc Duerloo : Het gaat niet zozeer over het prestige van een oud of nieuw wapen, denk ik : het gaat over de bewijsvoering. Bij een oud wapen is er sprake van een bestaand wapen waarvan het bestaan in het verleden kan worden aangetoond en waarbij er afstamming is, en rechtscontinuïteit ten aanzien van instellingen. We vinden dat we met respect moeten omgaan met dat oude wapen.

In het andere geval wordt er een nieuw wapen gecreëerd. Dat wordt echter op een andere wijze gemaakt, gebonden aan andere regels.

In de andere buitenlandse instellingen geldt als regel dat wie een oud wapen heeft niet hetzelfde recht betaalt als de bezitter van een nieuw wapen. We wilden zo voorkomen dat iemand vandaag een wapen aanneemt en binnen tien jaar beweert een oud wapen te bezitten omdat hij het al tien jaar draagt. Dat leek ons vrij kras. Daarom hebben we teruggerepen naar een heraldisch gebruik, dat wil dat er vier generaties nodig zijn om te kunnen gewagen van anciënniteit. Dan kom je uit op een termijn van ongeveer honderd jaar.